

2. אוכלוסייה

תוכן עניינים

1	.....	2. אוכלוסייה
2	.....	לוחות סיכום
2	.....	הגדרות
3	.....	הסברים, מקורות ושיטות חישוב
3	.....	בסיס אומדני האוכלוסייה:
3	.....	תכונות דמוגרפיות של האוכלוסייה
3	.....	הגדרות
4	.....	תחזית אוכלוסייה
4	.....	אוכלוסייה יהודית בעולם ובישראל
5	.....	מקורות גידול האוכלוסייה
5	.....	חלוקה גאוגרפית של האוכלוסייה
5	.....	הגדרות
6	.....	צורת יישוב
7	.....	מטרופולינים
8	.....	המעמד המוניציפלי של היישובים
9	.....	שינויים במצבת היישובים
9	.....	הגירה פנימית
9	.....	השוואות בין-לאומיות
10	.....	מקורות
10	.....	נישואין וגירושין, לידות ופטירות
10	.....	(לוחות 2.47-2.29)
10	.....	נישואין וגירושין
11	.....	לידות ופטירות
13	.....	הגדרות והסברים
14	.....	לידת מת
14	.....	שיטות חישוב
16	.....	הפסקות היריון
16	.....	עלייה והגירה
16	.....	(לוחות 2.63-2.52)
16	.....	הגדרות
17	.....	הסברים ושיטות חישוב
18	.....	מקורות
18	.....	לוח סיכום
19	.....	עולים
19	.....	הגדרות והסברים

19	.....	ישראלים יוצאים וחוזרים
19	.....	הגירת עבודה
20	.....	סקר כוח אדם
20	.....	משקי בית ומשפחות - תכונות דמוגרפיות
20	.....	הגדרות
20	.....	טבלת אוכלוסיות הנכללות באומדני משקי הבית בסקרי משקי הבית (1)
20	.....	אוכלוסייה
20	.....	אוכלוסייה לפי צורת יישוב:
21	.....	קיבוצים
21	.....	אוכלוסיות מיוחדות:
22	.....	פרסומים נבחרים
22	.....	פרסומים מיוחדים
22	.....	פרסומי מפקד האוכלוסין 2008
22	.....	פרסומי מפקד האוכלוסין והדיר 1995
22	.....	לקט ממצאים סטטיסטיים
22	.....	פרסומים טכניים
9	.....	פרסומים המופיעים באתר הלמ"ס בלבד

לוחות סיכום

(לוחות 2.1-2.2)

אומדני האוכלוסייה ותכונותיה הדמוגרפיות - הן הארציים והן האומדנים לפי פירוט גאוגרפי - מבוססים על התוצאות של מפקדי האוכלוסין ועל השינויים שחלו באוכלוסייה אחריהם, כפי שנרשמו במרשם האוכלוסין. מסוף 2008 ואילך, אומדני האוכלוסייה מתבססים על מפקד 2008.

הגדרות

האוכלוסייה מוגדרת על בסיס האוכלוסייה הקבועה (דה יורה), והיא כוללת תושבים קבועים בעלי אזרחות ישראלית ותושבי קבע ללא אזרחות ישראלית (לרבות אלה הנעדרים מישראל פחות משנה בעת האומדן). עד שנת 2008 האוכלוסייה כללה אומדן של התיריים והתושבים הארעיים השוהים בישראל למעלה משנה (למעט דיפלומטים ואנשי או"ם). החל משנת 2008 אומדני האוכלוסייה כוללים את האוכלוסייה הרשומה במרשם האוכלוסין בלבד. תושבים שאינם רשומים במרשם האוכלוסין אינם נכללים באומדן גם אם שהו בישראל למעלה משנה. אומדני האוכלוסייה אינם כוללים את אוכלוסיית העובדים הזרים. אוכלוסייה זו נאמדה בכ-164 אלף נפש בסוף שנת 2018 וחלקם שהו בישראל יותר משנה. בנוסף, אומדני האוכלוסייה אינם כוללים אנשים שנכנסו ארצה ללא אשרת שהייה ולא דרך מעברי גבול מוכרים.

הסברים, מקורות ושיטות חישוב

בסיס אומדני האוכלוסייה:

האומדנים עד מפקד 22.5.1961 מבוססים על רישום התושבים שנערך ב-8.11.1948 ומתייחסים לאוכלוסייה נוכחת (דה פקטו) הכוללת את התושבים הקבועים הנמצאים בישראל בעת האומדן, וכן את התושבים הארעיים ואת התיירים הנמצאים בארץ; היא אינה כוללת את התושבים הקבועים שנעדרו מהארץ בעת האומדן. האומדנים ממפקד 1961 ואילך מתייחסים לאוכלוסייה קבועה. משנת 1972 ועד 1982, האומדנים מבוססים על מפקד האוכלוסין והדיר שערך ב-20.5.1972. משנת 1983 ועד 1994 (כולל האוכלוסייה הממוצעת ל-1995) האומדנים מבוססים על תוצאות מפקד האוכלוסין והדיר שערך ב-4.6.1983. מ-1995 ועד 2007 נתוני האוכלוסייה מבוססים על מפקד האוכלוסין והדיר 4.11.1995 - אלא אם כן צוין אחרת. מפקד האוכלוסין האחרון נערך בסוף דצמבר 2008. אומדני האוכלוסייה משנת 2008 מבוססים על מפקד 2008.

משנת 1967, נכללים באוכלוסייה תושבי מזרח ירושלים (שמנו כ-70,900 נפש בסוף 1967), ומשנת 1969 גם העולים בכוח, (ראו הגדרות ללוחות 2.52-2.63 בפרק זה – עלייה והגירה). משנת 1982 נכללת גם אוכלוסיית הדרוזים והמוסלמים בגולן (שמנתה כ-12,000 נפש בסוף 1982). החל משנת 2008 אומדני האוכלוסייה כוללים רק אנשים הרשומים במרשם האוכלוסין.

אוכלוסייה ממוצעת: חושבה עד 1982 ובשנים 1990-1993 כממוצע של 12 הממוצעים החודשיים. בשנים 1983-1989, שבהן מספר העולים היה קטן יחסית, ומשנת 1994 ואילך, שנים שבהן הגיעו העולים מדי חודש בתדירות אחידה יחסית, הממוצע חושב כמחצית הסכום של גודל האוכלוסייה בסוף השנה הנסקרת ובראשיתה.

תכונות דמוגרפיות של האוכלוסייה

(לוחות 2.3-2.9)

הגדרות

בלוחות לפי **קבוצת אוכלוסייה** החלוקה (משנת 1995) היא כדלקמן:

- **יהודים**

- **ערבים:** מוסלמים (כולל צ'רקסים), נוצרים- ערבים (כולל ארמנים) ודרוזים.

- **אחרים:** נוצרים לא-ערבים, בני דתות אחרות וללא סיווג דת במרשם האוכלוסין. עד מפקד 1995 "אחרים" נכללו באוכלוסייה הערבית.

בלוחות לפי **דת** החלוקה היא כדלקמן:

- **יהודים**

- **מוסלמים**

- **נוצרים (נוצרים ערבים ונוצרים לא-ערבים)**

- **דרוזים**

- **ללא סיווג דת.**

עד מפקד 1995 הלוחות כללו חלוקה לארבע קבוצות דת: יהודים, מוסלמים, נוצרים ודרוזים. בקבוצת הנוצרים נכללו גם אלו ללא סיווג דת; בקבוצת הדרוזים נכללו גם בני דתות אחרות כגון: בודהיסטים, הינדים, שומרונים וכד'.

ממפקד 1995, עקב עלייתם לישראל של עולים רבים שאינם רשומים כיהודים במרשם האוכלוסין, שונו ההגדרות של דת ושל קבוצת אוכלוסייה. קבוצת הנוצרים חולקה לשתי קבוצות: נוצרים ערבים ונוצרים לא-ערבים. החלוקה נעשתה על פי אופי יישוב המגורים, הלאום וארץ הלידה.

נוצרים ערבים: כל נוצרי שגר ביישוב לא-יהודי, או כל מי שגר ביישוב אחר אך רשום במרשם האוכלוסין כשייך ללאום ערבי. במקרים שבהם פרטים אלה חסרים, נכללו בקבוצת נוצרים ערבים שנולדו בארץ ערבית או ילידי ישראל שאביהם נולד בארץ ערבית.

נוצרים לא-ערבים: כל יתר הנוצרים.

ללא סיווג דת: קבוצה נוספת המוצגת בנפרד ממפקד 1995, ומתייחסת בדרך כלל לבני משפחה של עולים יהודים. בקבוצה זו כלולים גם בני דתות שלא פורטו בנפרד (בודהיסטים, הינדים, שומרונים וכו'), שעד 1995 נכללו עם הדרוזים. במפקד 1995 מנו בני דתות אלו (בודהיסטים, הינדים, שומרונים וכו') כ-400 נפש. במפקד 2008 הם מנו כ-1,200 נפש.

משנת 2000 האוכלוסייה כוללת גם לבנונים שנכנסו לארץ במאי 2000 והוענקו להם תעודות זהות ישראליות (חיילי צד"ל ובני משפחותיהם). בסוף שנת 2018 כוללת אוכלוסייה זו כ-2,500 נפש, כ-1,600 מהם נכללו במרשם ללא סיווג דת. בלוחות לפי דת נכללה קבוצה זו רק בכלל האוכלוסייה ובאוכלוסייה הערבית, אך איננה כלולה בדתות המפורטות.

גיל: מספר השנים השלמות שמלאו לאדם עד תאריך האומדן.

מצב משפחתי: כולל רווק/ה, נשוי/אה, גרוש/ה, אלמן/נה. מצב משפחתי מבוסס על נתוני מרשם האוכלוסין.

ארץ לידה: לפי הגבולות בעת האומדן, פרט לברית המועצות, יוגוסלביה וצ'כוסלובקיה, שהנתונים עליהן מתייחסים למצב המדיני לפני פירוקן.

יבשת/ארץ מוצא: לילידי חוץ לארץ - יבשת/ארץ הלידה; לילידי ישראל - יבשת/ארץ לידת האב.

תחזית אוכלוסייה

(לוח 2.10)

תחזית אוכלוסייה: התחזיות מבוססות על אומדני האוכלוסייה של סוף שנת 2015, וההתפתחויות הצפויות משנה זאת ועד סוף שנת 2065.

התחזיות מתפרסמות בשלוש הנחות שונות של רמת פריון ותמותה והנחת מאזן הגירה אחת.

אוכלוסייה יהודית בעולם ובישראל

(לוח 2.11)

מקור: מדור לדמוגרפיה ולסטטיסטיקה של היהודים, המכון ליהדות זמננו ע"ש א. הרמן, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מקורות גידול האוכלוסייה

(לוחות 2.4, 2.12-2.14)

הגדרות מרכיבי השינוי של האוכלוסייה: ריבוי טבעי (לידות פחות פטירות) ומאזן הגירה.

מרכיבי מאזן ההגירה הם, בצד החיובי: עולים, תיירים ששינו מעמדם לעולים, כניסות לשם איחוד משפחות, תושבים קבועים ששבו לישראל אחרי שהייה של יותר מ-12 חודשים בחו"ל ואזרחים עולים (אזרח עולה: אדם שנולד לאזרח ישראלי בעת שהותו בחו"ל ונכנס לישראל בכוונה להשתקע). מכל אלה מפחיתים את התושבים שבשנת האומדן מלאו להם לפחות 12 חודשים רצופים בחו"ל. מפקד דיירי מוסדות שנערך בשנת 2018 השפיע על גודל האוכלוסייה ברמה המקומית כתוצאה מהגירה פנימית ומשינוי מקום המגורים של דיירי המוסדות. בחלוקת האוכלוסייה לפי דת קיים מרכיב נוסף - מאזן שינוי דת ותיקוני דת. עד שנת 1995, מרכיב זה נכלל במאזן ההגירה (לוחות 2.12, 2.13 ו-2.14) ומשנת 1996, הוא נכלל רק בסך כל הגידול (לוחות 2.13, 2.14).

בלוח "מקורות גידול האוכלוסייה" מוצג החל בשנת 2008 שינוי ברישום דת כפי שנרשם במרשם האוכלוסין. מרכיב זה כולל שינויים מינהליים במרשם האוכלוסין ואינו נובע בהכרח מהמרת דת.

מרכיבי השינוי של אומדני האוכלוסייה כוללים גם את אלו ששינו את מצבם המשפחתי לנשוי/אה, גרוש/ה, או אלמן/נה.

בגלל איחור בדיווח לרשות האוכלוסין על נישואין וגירושין, הנתונים המוצגים הם לשנת 2017.

מרכיבי השינוי של אומדני האוכלוסייה בחלוקות הגאוגרפיות כוללים גם את אלו אשר דיווחו על שינוי מקום מגוריהם בהגירה פנימית.

החל ב-2009 סך כל הגידול אינו בהכרח סכום של סך מקורות הגידול עקב שיטת החישוב.

חלוקה גאוגרפית של האוכלוסייה

(לוחות 2.15-2.25)

הגדרות

יישוב: מקום המאכלס בקביעות ומקיים את התנאים הבאים:

א. יש בו, בדרך כלל, 40 תושבים בוגרים או יותר (עד למפקד 1961 - 10 תושבים ועד 1997 - 20 תושבים קבועים או יותר).

ב. יש לו מינהל עצמי.

ג. אינו נמצא בתחום הרשמי של יישוב אחר.

ד. הקמתו אושרה על ידי מוסדות התכנון.

היישובים מתחלקים ל**יישובים יהודיים וליישובים לא-יהודיים** בהתאם לרוב

האוכלוסייה ביישוב. במרבית היישובים יש רוב מכריע של יהודים או של ערבים.

בישראל ישנם תשעה יישובים המוגדרים כ"מעורבים" מתוכם שמונה יישובים עירוניים,

בעלי רוב מכריע של אוכלוסייה יהודית, אבל עם מיעוט ניכר של ערבים, והם: ירושלים,

תל אביב-יפו, חיפה, עכו, רמלה, לוד, מעלות-תרשיחא, נצרת עילית (מ-1983) ויישוב

POPULATION

- 5 -

אוכלוסייה

כפרי אחד - נווה שלום (מ-1985). יישובים אלה נמנים הן ביישובים היהודיים והן ביישובים הלא-יהודיים; בנתוני סך הכל יישובים אלה נמנים רק פעם אחת. האוכלוסייה המפורטת בדת "יהודים" מתייחסת ליהודים הגרים ביישובים יהודיים או ביישובים לא-יהודיים. האוכלוסייה המפורטת בקבוצת האוכלוסייה הערבית מתייחסת לערבים הגרים ביישובים לא-יהודיים או ביישובים יהודיים.

מחוז ונפה: המחוזות והנפות מוגדרים לפי החלוקה המינהלית הרשמית של מדינת ישראל, שלפיה קיימים 6 מחוזות ו-15 נפות. אל ששת המחוזות מתווספים היישובים הישראליים באזורי יהודה ושומרון וחבל עזה, וזאת כדי לאפיין את אוכלוסייתם. השינויים שחלו ב"מחוז ונפה" הם כדלקמן:
משנת 1967 מחוז ירושלים כולל את מזרח ירושלים.
משנת 1972 נכללים גם היישובים הישראליים באזורי יהודה ושומרון וחבל עזה, הגולן וסיני.

משנת 1981 מחוז הצפון כולל את נפת גולן.
משנת 1982 לא כולל את היישובים הישראליים שפוננו מסיני.
מאוגוסט 2005 לא כולל את היישובים הישראליים שפוננו מחבל עזה ומצפון השומרון במסגרת חוק יישום תכנית ההתנתקות התשס"ה-2005.
משנת 2018 בעקבות תיקון ההודעה על חלוקת שטח המדינה למחוזות ונפות נוצרו שינויים בשייך הנפתי של 19 יישובים.

אזור טבעי: במסגרת החלוקה הרשמית ל-15 נפות, נעשתה חלוקה מפורטת יותר של שטח המדינה לאזורים טבעיים. כל אזור טבעי הנו חלק מנפה אחת, ובכמה מקרים נפה שלמה.

האזורים הטבעיים הנם תחומים רצופים ואחידים ככל האפשר, מבחינת המבנה הפיזי, האקלים והקרקות. לקראת מפקד 2008 עודכנה מערכת האזורים הטבעיים, ומספרם עלה ל-50 אזורים. לאחר מפקד 2008 עלה מספרם ל-51. אזור טבעי לוד פוצל לאזור טבעי מודיעין ולאזור טבעי רמלה.

בשנת 2018 בעקבות עדכון גבול הנפות התווסף אזור טבעי נוסף, גליל תחתון מרכזי, שהתפצל מאזור טבעי גליל עליון מזרחי. בעקבות זאת מספר האזורים הטבעיים עלה ל-52.

צורת יישוב

היישובים בישראל נחלקים ליישובים עירוניים וליישובים כפריים.

יישובים עירוניים: כל היישובים שאוכלוסייתם מונה 2,000 תושבים ומעלה והם מסווגים על פי גודלם (כולל גם יישובים בעלי אופי כפרי שמנו מעל 2,000 תושבים). ממפקד 2008 נקבעו חלוקות חדשות בסיווג היישובים העירוניים.
צורת היישוב +200,000 פוצלה לשתי קבוצות: 200,000-499,999 ו-500,000+.
צורת היישוב 2,000-9,999 פוצלה אף היא לשתי קבוצות: 2,000-4,999 ו-9,999-5,000.

יישובים כפריים: כל היישובים שאוכלוסייתם מונה פחות מ-2,000 תושבים (גם אם אינם חקלאיים ואינם בעלי אופי כפרי).
היישובים הכפריים נחלקים כדלקמן:

מושב: יישוב כפרי המאורגן כאגודה שיתופית, ויש לו זכות לנחלות חקלאיות, (כמשמעות מונח זה במינהל מקרקעי ישראל). יישוב של יחידות משפחתיות שכל אחת היא ישות כלכלית עצמאית. חלק מן הייצור ומן המינהל הכלכלי הוא בידי האגודה השיתופית, כאשר רמת השיתוף נקבעת על ידי התושבים.

מושב שיתופי: יישוב כפרי שיתופי, שבו הייצור והשיווק משותפים ואילו הצריכה מתנהלת באופן פרטי.

קיבוץ: יישוב כפרי שיתופי, שבו הייצור, השיווק והצריכה מאורגנים על בסיס שיתופי.

יישוב מוסדי: מוסדות בעלי תכונות של יישוב שאינם כלולים בתחום המוניציפלי של יישוב אחר.

יישוב קהילתי: יישוב המאוגד כאגודה שיתופית, שאינו בעל זכות לנחלות חקלאיות ואשר תחומי הפעולה של האגודה השיתופית (היצרני, הצרכני, המוניציפלי והחברתי) והיקפה נקבעים על ידי התושבים. לאחר מפקד 1995 הוצאו היישובים הקהילתיים מתוך צורת היישוב "כפרי אחר" והועברו לצורת יישוב נפרדת, וכן בוצעה התאמה לנתוני מפקד 1983.

יישוב כפרי אחר: יישוב המונה פחות מ-2,000 תושבים ולא נכלל בסוגי היישובים האחרים.

גרים מחוץ ליישובים: תושבים המתגוררים מחוץ לתחום של יישוב כלשהו. במקומות בהם גרה אוכלוסייה זו לא מתקיימות כל ההגדרות האופייניות ליישוב (כפי שמוגדר לעיל). קבוצה זו נכללת באוכלוסייה הכפרית.

שבטי בדווים: אוכלוסייה בדווית שגרה מחוץ ליישובים, בעיקר בנגב ובצפון ישראל (מאז מפקד 1983 כלולים בין הגרים מחוץ ליישובים).

שבטי הבדווים אינם מהווים יישובים מוכרים ולכן אינם נכללים במניין היישובים. הדיווח ברשות האוכלוסין על שינויים בפרטים אישיים אצל הבדווים בדרום, כגון נישואין וגירושין, איננו מלא. נוסף על כך, במקרים רבים, מוסרים הבדווים ככתובת את שם השבט במקום את שם היישוב שבו הם גרים. הואיל וכתובת שהיא שבט מוגדרת מחוץ ליישובים, גורם הדבר לרישום פיקטיבי של יציאות מהיישובים אל מחוץ ליישובים, לריכוז גדול ברישום לידות בין הגרים מחוץ ליישובים ולשיעורי ילודה והרכב גילים שאינם סבירים. כתוצאה מכך, יש קושי לאמוד את חלקה ובעיקר את תכונותיה של האוכלוסייה הבדווית ביישובים וכן את תכונותיהם של הבדווים הנמצאים עדיין מחוץ ליישובים.

מקום: נקודה חדשה שהחלה להתאכלס, אך עדיין אינה עומדת בתנאי ההגדרה של יישוב ולכן אינה נכללת במניין היישובים.

צפיפות אוכלוסייה: סך כל האוכלוסייה לקמ"ר יבשתי. משנת 1981 נפת גולן נכללה בחישוב צפיפות האוכלוסייה. אזור יהודה והשומרון לא נכלל בחישוב צפיפות האוכלוסייה. לפיכך, בחישוב צפיפות האוכלוסייה במטרופולין תל אביב ובמטרופולין ירושלים לא נכללו היישובים הישראליים באזור יהודה והשומרון.

מטרופולינים

מטרופולין: מספר רב של יישובים עירוניים (עיריות ומועצות מקומיות) ויישובים כפריים במועצות אזוריות, הסמוכים זה לזה ויוצרים ישות תפקודית אחת, המשלבת קשרים כלכליים, חברתיים ותרבותיים.

המטרופולינים חולקו בהתאם למבנה הפנימי שלהן:
גלעין המטרופולין: שטח העיר הראשית שהיא מוקד הפעילות של האוכלוסייה שבתחום המטרופולין.
טבעת פנימית: שטח שבו נמצאים היישובים מסביב לגלעין המטרופולין.
טבעת תיכונה: שטח שבו נמצאים היישובים מסביב לטבעת הפנימית (רק במטרופולין תל אביב ומטרופולין באר שבע).
טבעת חיצונית: שטח שבו נמצאים היישובים מסביב לטבעת התיכונה.
גזרות: כל אחת מהטבעות מחולקת ל-2 או 3 גזרות (צפונית, מזרחית, דרומית ומערבית) בהתאם למיקום בתוך הטבעת.
רשימת מטרופולינים: בישראל עד שנת 2000 הוגדרו שתי מטרופולינים: מטרופולין תל אביב, ומטרופולין חיפה. משנת 2001 ועד 2012 הוגדרו שלוש מטרופולינים: תל אביב, חיפה ובאר שבע. החל משנת 2013 בהתאם להמלצת הוועדה לסטטיסטיקה מוניציפלית ולסיווגים גאוגרפיים ולהחלטת הלמ"ס הוחלט על עדכון גבולות המטרופולינים הקיימים (תל אביב, חיפה ובאר שבע) ועל הגדרת מטרופולין רביעית - מטרופולין ירושלים.
מטרופולין תל אביב - בטבעת החיצונית הוגדרה גזרה חדשה ליישובים הישראליים באזור יהודה והשומרון. תוספת זו התווספה בהתאם להמלצות הוועדה כנקודות ללא רצף טריטוריאלי בין יישוב ליישוב.
מטרופולין חיפה - תוספת של מספר מצומצם של יישובים וגריעה של יישובים רבים משטח המטרופולין.
מטרופולין באר שבע - הגדרת טבעת חיצונית אחת בלבד (בהשוואה לחלוקה הקודמת אז הוגדרו טבעת פנימית, תיכונה וחיצונית). החלוקה החדשה צמצמה באופן ניכר את מספר היישובים הכלולים במטרופולין.
מטרופולין ירושלים - המטרופולין הרביעית, התווספה בשנת 2013 ומורכבת מגלעין - העיר ירושלים וטבעת חיצונית. בטבעת החיצונית שתי גזרות: מערבית ומזרחית. הגזרה המזרחית כוללת את היישובים הישראליים באזור יהודה והשומרון שבשטח המטרופולין כנקודות ללא רצף טריטוריאלי בין יישוב ליישוב.
המעמד המוניציפלי של היישובים
מבחינים בין 3 סוגים של רשויות מקומיות:
עירייה מתייחסת ליישוב אחד בלבד.
מועצה מקומית מתייחסת ליישוב אחד בלבד.
מועצה אזורית מתייחסת בדרך כלל למספר יישובים כפריים.
במועצה האזורית יש יישובים שיש להם נציגות במועצה ויש יישובים הנמצאים בתחום ואין להם נציגות בה, אך גם אלה כלולים במספר היישובים שבמועצה, ואוכלוסייתם נכללת באוכלוסייתה.
יש מספר קטן של יישובים חסרי מעמד מוניציפלי.
ממפקד 2008 נתוני האוכלוסייה לפי מעמד מוניציפלי אינם כוללים באומדן המועצות האזוריות את "הגרים מחוץ ליישובים".
עד למפקד 2008 נכללו "הגרים מחוץ ליישובים" בתחום המועצות האזוריות שבתחומן הם יושבים.

שינויים במצבת היישובים

שינויים עיקריים שחלו במהלך 2018 במצבת היישובים:

1. הקמת היישוב עמיחי באזור יהודה והשומרון (בשטח המועצה האזורית מטה בנימין).
2. היישוב שבי דרום שינה את מעמדו מ"מקום" ליישוב ונכלל בשנת 2018 במניין היישובים.
3. היישובים המוסדיים רוח מדבר במחוז דרום (בשטח המועצה האזורית רמת הנגב) ונווה אבות במחוז חיפה (חסר מעמד מוניציפלי) שינו מעמדם מ"מקום" ליישוב מוסדי ונכללים בשנת 2018 במניין היישובים.
4. מועצה אזורית עמק לוד שינתה את שמה ל"שדות דן".
5. היישוב מחנה עדי בוטל. מחנה צה"ל שמתגוררת בשטחו אוכלוסייה אזרחית הועבר לשטח דימונה.
6. היישוב נירן שינה את שמו לנערן.
7. היישוב חלמיש שינה את שמו לנווה צוף.

הגירה פנימית

(לוחות 2.26-2.27)

הנתונים על ההגירה הפנימית בין יישובים מבוססים על העיבודים שנעשו מתוך קובץ השינויים כפי שנרשמו במרשם האוכלוסין ברשות האוכלוסין, על פי ההודעות של התושבים על שינוי כתובת. הנתונים אינם כוללים השתקעות ראשונה של עולים, אבל כוללים שינוי כתובת של עולים.

שינויי הכתובת כוללים שינוי כתובת מיישוב אחד ליישוב אחר בתוך אותו מחוז או במחוז אחר.

בסוף 1981, הוחל ברישום שינויי כתובת גם על פי טופס הוצאת דרכון, בקשת תעודת זהות והודעת לידה; השימוש בהודעת לידה הופסק באמצע 1990. דבר זה גרם לגידול ניכר במספר השינויים החל ב-1982, ועל כן יש להיזהר בהשוואת הנתונים עם שנים קודמות.

בשנת 2003, כתוצאה משביתה במשרד הפנים הושפעו אומדני האוכלוסייה מדיווחים חסרים, ואילו בשנת 2004 הושפעו האומדנים מהשלמה של רישום התנועות. הנתונים על הגירה פנימית הם נתוני רישום. הנתונים כוללים כל מי שדיווח לרשות האוכלוסין על שינוי כתובת עד 31 בדצמבר 2018, גם אם השינוי עצמו בוצע לפני כן. בלוחות 2.13 ו-2.14 מופיעים נתוני גידול האוכלוסייה בחלוקות גאוגרפיות כתוצאה מהגירה פנימית.

השוואות בין-לאומיות

(לוח 2.28)

סעיף זה מציג השוואת נתונים סטטיסטיים בין ישראל לבין מדינות אחרות, במיוחד מדינות החברות בארגון לפיתוח ולשיתוף פעולה כלכלי (OECD). מדינות שונות נוהגות לפרסם את נתוניהן לפי הגדרות ובצורה הנחה להן. לכן, כדי לפתור בעיות הכרוכות בעריכת השוואה נכונה, הובא כאן מידע שנלקח בדרך כלל ממקורות של

ארגונים בין-לאומיים כמו האו"ם, OECD, ILO ועוד, העוסקים בהכנת הנתונים באופן המאפשר השוואה.

מקורות

הנתונים לכל המדינות, פרט לישראל, נלקחו מאתר האינטרנט של הבנק העולמי.

נתוני אוכלוסייה: [נתוני אוכלוסייה](#)

נתוני שטח יבשתי: [נתוני שטח יבשתי](#)

הנתונים על ישראל נלקחו מהנתונים שפורסמו על ידי הלמ"ס, ראה פרק 1 - גאוגרפיה, לוח 1.1 ופרק 2 - אוכלוסייה, לוחות 2.1, 2.14.

נישואין וגירושין, לידות ופטירות

(לוחות 2.29-2.47)

ללוחות בנושא תוחלת חיים ופטירות לפי תכונות דמוגרפיות, ראו פרק 3 לוחות 3.14-3.5. ללוחות בנושא סיבות מוות, ראו פרק 3 לוחות 3.10-3.13. משנת 2016 החלה הלמ"ס לקבל נתונים יומיים ממרשם האוכלוסין, דבר שגרם לשינוי ולשיפור בהגדרות ובאומדנים של תנועה טבעית: נישואין וגירושין, לידות חי ופטירות המחושבים בלמ"ס.

נישואין וגירושין

החל בשנת 2008 מקור הנתונים היחיד על נישואין וגירושין הינו מרשם האוכלוסין. עד 1996 מקור הנתונים היחיד היה תעודות נישואין וגירושין. תעודות נישואין וגירושין של יהודים נתקבלו מבתי הדין הרבניים. תעודות נישואין וגירושין של מוסלמים ושל דרוזים נתקבלו מבתי הדין השרעיים, ושל נוצרים - מהכמרים המורשים לערוך נישואין. החל בשנת 1997, הנתונים על נישואין וגירושין של נוצרים ודרוזים מקורם במרשם האוכלוסין. החל בשנת 2004, גם נתוני הנישואין של יהודים מקורם במרשם האוכלוסין. החל באותה שנה, נתוני הגירושין של יהודים ונתוני הנישואין והגירושין של מוסלמים שנתקבלו מתעודות הנישואין והגירושין הושלמו באמצעות מרשם האוכלוסין. הנתונים על נישואין כוללים נישואין שנרשמו במוסדות הדת המורשים לערוך נישואין בישראל, כאשר לפחות אחד מבני הזוג רשום במרשם האוכלוסין. הנתונים על נישואין בכל השנים אינם כוללים נישואין שנערכו בחו"ל (בין אם מדובר בנישואין אזרחיים ובין אם מדובר בנישואין דתיים) או "נישואין אלטרנטיביים" שנערכו בישראל ואשר לא נערכו בבתי הדין הרבניים. הנתונים על גירושין כוללים גירושין שנרשמו במוסדות הדת המורשים לערוך גירושין בישראל או בבתי הדין לענייני משפחה, כאשר לפחות אחד מבני הזוג רשום במרשם האוכלוסין. עד שנת 2005 הנתונים על גירושין לא כוללים גירושין שנערכו בבתי הדין לענייני משפחה. עד שנת 2005 נתונים על נישואין וגירושין שמקורם במרשם האוכלוסין אינם כוללים מקרים שבהם אחד מבני הזוג אינו ישראלי.

משנת 2006, הנתונים שמקורם במרשם האוכלוסין כוללים מקרים שבהם אחד מבני הזוג אינו ישראלי ומקרים שבהם דתם של בני הזוג אינה זהה. כמו כן, נכללים מקרים שבהם אין מידע במרשם האוכלוסין על מקום הנישואין/הגירושין, אולם בבדיקת רישום הכניסות והיציאות מהארץ נמצא כי הם התרחשו בעת שבני הזוג שהו בישראל. משנת 2010, נתוני הנישואין כוללים זוגות של חסרי דת שנרשמו כזוג אצל רשם הזוגיות במשרד המשפטים, על פי חוק ברית הזוגיות לחסרי דת התש"ע-2010, נתוני הגירושין כוללים זוגות שנמחקו מרישומם כזוג אצל רשם הזוגיות. בשנת 2017 נרשמו במרשם האוכלוסין על פי חוק ברית הזוגיות ונמחקו ממרשם זה זוגות בודדים בלבד. לגבי תכונותיו של בן זוג שאינו ישראלי (כגון גיל ומצב משפחתי קודם לנישואין/לגירושין) לא קיים מידע והוא נכלל ב"לא ידוע".

במקרים שבהם דתו של אחד מבני הזוג אינה ידועה (למשל כאשר הוא אינו ישראלי) דת הזוג נקבעת על פי דתו של בן הזוג השני. מקרים של נישואין/גירושין של חתן מוסלמי עם כלה יהודייה נכללים בנישואי מוסלמים. כל מקרה אחר של נישואין/גירושין של בני זוג שדתם אינה זהה וכן נישואין/גירושין של בני זוג שדת שניהם אינה ידועה או בלתי מסווגת במרשם האוכלוסין, אינם נכללים בנישואין/גירושין לפי דת אלא רק במסגרת סך הנישואין/הגירושין. בלוחות לפי דת, הדת המוצגת היא דת הזוג גם אם מוצגים נתונים בנפרד עבור החתן והכלה. החל בשנת 2008 הנתונים כוללים נישואין וגירושין שאירעו בשלוש השנים הקודמות לשנה עבורה מתייחסים הנתונים. מקרים אלו לא נכללו בנתונים שהתפרסמו בעבר עבור אותן שנים שבהן אירעו בשל דיווח מאוחר למרשם האוכלוסין. באותה שנה, כתוצאה מהכללת המקרים שאירעו בעבר גדל במיוחד מספרן של נשים מוסלמיות שנישאו בגילאי העשרה, בהן שכיחות גבוהה של תושבות העיר ירושלים. נתוני הנישואין בשנת 2017 כוללים 3,193 מקרי נישואין שאירעו בשנים 2014-2016 ונרשמו באיחור. מתוכם 1,982 זוגות מוסלמים, 1,004 זוגות יהודים, 165 זוגות נוצרים ו-41 זוגות דרוזים.

נתוני הגירושין בשנת 2017 כוללים 913 מקרי גירושין שאירעו בשנים 2014-2016 ונרשמו באיחור. מתוכם 392 זוגות מוסלמים, 492 זוגות יהודים, 6 זוגות נוצרים ו-2 זוגות דרוזים.

בין השנים 1967 ו-1976, לא נכללו כלות ערביות ישראליות שנישאו לחתנים שאינם ישראליים (לרוב החתנים היו תושבים ערבים מאזורי יהודה והשומרון וחבל עזה). החל ב-1973 נכללים הנישואין והגירושין במזרח ירושלים; ובגולן - החל ב-1987. בגלל בעיות בהגדרת אוכלוסיית הבדווים שמקום מושבם בדרום, שיעורי הנישואין לגרים מחוץ ליישובים אינם מוצגים בנפרד.

לידות ופטירות

הנתונים מבוססים על הפרטים האישיים במרשם האוכלוסין וכן על פרטים המופיעים בטופסי "הודעת לידת חי" ו"הודעת פטירה". בהתאם לחוק מרשם האוכלוסין 1965, מוטל על האחראי למוסד שבו אירעה הלידה - או על הורי היילוד, הרופא והמיילדת אם אירעה במקום אחר - למסור בתוך עשרה ימים לרשות האוכלוסין הודעה על הלידה. חובת ההודעה על פטירה תוך 48 שעות מזמן

הפטירה חלה על האחראי למוסד שבו אירעה הפטירה, על הרופא שקבע את דבר המוות ובאין רופא - על ידי מי שהיה נוכח בזמן הפטירה. הודעת הפטירה ממולאת בארבעה עותקים: האחד מועבר ללשכת מרשם האוכלוסין וההגירה לצורך רישום במרשם האוכלוסין, עותק שני מועבר ללשכת הבריאות שמנפיקה רישיון קבורה, עותק שלישי מועבר ללמ"ס לצורך קידוד סיבת המוות והעותק הרביעי נשאר בידי ממלא ההודעה.

הנתונים על הלידות כוללים לידות שאירעו בישראל כאשר אחד מן ההורים, לפחות, הוא בעל תעודת זהות ישראלית. הנתונים אינם כוללים לידות שאירעו בחו"ל לאזרחי ישראל. הנתונים על הפטירות כוללים פטירות של תושבים קבועים ושל עולים בכוח, ואינם כוללים מקרי מוות של תושבים ישראליים השהים בחו"ל, של תיירים או של עובדים זרים הנפטרים בארץ. (עד לשנת 2002, ראה להלן).

עד 1962 לא נכללו הלידות והפטירות בקרב הבדווים בדרום (לוח 2.29) ושיעורי הלידות והפטירות חושבו בהתאם, לאחר הפחתת מספר הבדווים בדרום מכלל האוכלוסייה. אולם, בכל השנים העיבודים המפורטים של לידות ופטירות כוללים את הבדווים בדרום. בגלל חוסר התאמה בין נתוני המרשם ואומדני האוכלוסייה לשבטי הבדווים, לא חושבו שיעורי הלידה והפטירה לגרים מחוץ ליישובים. החל ב-1970, נכללות גם הלידות והפטירות במזרח ירושלים; החל ב-1982 כולל דרוזים בגולן.

מספרי הפטירות, שיעוריהן ולוחות התמותה בשנים 1967, 1973, 1982 ו-2006 אינם כוללים חיילים חללי מלחמה, שמנו ביוני 1967, כ-750; באוקטובר-דצמבר 1973, כ-2,450; ביוני-ספטמבר 1982, כ-360; וביוני-אוגוסט 2006 – 116 (בפרק 2 - אוכלוסייה, לוחות 2.12-2.14, העוסקים במקורות גידול האוכלוסייה, חללי המלחמות הובאו בחשבון).

העיבודים של לידות בשנים 1957 עד 1959 וכן בשנת 1975 ובמחצית הראשונה של 1976 נעשו על פי מדגם של 50%. הנתונים על לידות ופטירות עד 1962 הם לפי שנת רישום. מאז 1963 הנתונים הם לפי שנת אירוע, להוציא אירועים שדווחו באיחור.

נתוני לידות חי לשנת 2018 כוללים 929 מקרים של לידות חי שאירעו בשנים 2017-2016 ונרשמו באיחור. מתוכם 682 לנשים מוסלמיות, 143 ליהודיות, 75 לנשים ללא סיווג דת, ו-29 לנוצריות.

עד 1984, כל אירוע בתנועה הטבעית, שבו הדת לא הייתה ידועה, נכלל בין "דרוזים ואחרים"; ("אחרים" כולל בני דתות מוכרות אחרות, כגון בהאים, שומרונים וכו'). החל ב-1996 סך כל הלידות כולל לידות לנשים ללא סיווג דת. ראה במבוא לפרק זה – תכונות דמוגרפיות של האוכלוסייה.

עד 1990 מקור הנתונים על סדר לידה היה הודעת לידת חי. משנת 1991 ואילך המקור הוא מרשם האוכלוסין. על פי מקור זה התאפשר לראשונה זיהוי של מקרים של סדר לידה לא ידוע. עד 1990 נכללו מקרים אלה יחד עם הלידות הראשונות. החל בשנת 2002 נתוני הפטירות כוללים פטירות בחו"ל של תושבים ישראלים ששהו בחו"ל פחות משנה, על פי הטבלה להלן:

שנה	פטירות
2002	109
2003	182
2004	183
2005	141
2006	201
2007	133
2008	243
2009	217
2010	193
2011	221
2012	223
2013	204
2014	287
2015	241
2016	278
2017	327
2018	(1)271

(1) נתונים ארעיים.

מקרים אלו, כמו כל הפטירות בחו"ל, אינם כלולים בנתוני סיבות מוות.

הגדרות והסברים

לידת חי: לידה של עובר, שאחרי היפרדו מהאם (בין אם חבל הטבור נחתך ובין אם לא, בין אם השליה עדיין קשורה ובין אם לא) מגלה לפחות אחד מסימני החיים הבאים: נשימה, דפיקות לב, דופק חבל הטבור או תנועות ברורות של שרירים רצוניים.

ריבוי טבעי: ההפרש בין לידות ופטירות בתקופה מוגדרת.

תינוק: יילוד שטרם מלאה לו שנת חיים אחת.

סדר לידה: המספר הסידורי של לידת חי ביחס לכל יתר לידות החי הקודמות של האם. מאז 1991 ועד לשנת 2002 חישוב סדר לידה התבסס על סך כל הילדים שיש לאם.

בשנת 2002 שונתה השיטה לחישוב סדר לידה והיא מבוססת על סך כל הילדים הקודמים שנולדו לאם בתוספת 1 לציון אירוע הלידה הנוכחי (ללא קשר למספר הילודים החיים שנולדו באותה לידה).

כמו כן, עבור יילודים שאימותיהם אינן ישראליות חושב סדר הלידה על סמך הודעת לידת חי.

יחס מינים של לידות חי: מספר לידות חי ממין זכר לכל 100 לידות חי ממין נקבה.

לידה מרובת עוברים: לידה הכוללת יותר מיילוד אחד. זיהוי הלידה מבוסס על טופסי "הודעת לידת חי" ו"הודעה על לידת עובר מת" מאותה שנה. הנתונים המופיעים בלוח

2.46 מתייחסים ליילודים חיים שנולדו בלידות מרובות עוברים בהן לפחות יילוד אחד חי.

שיעור תמותה מתוקנן לגיל: אומדן לשיעור התמותה באוכלוסייה הנבדקת, אם התפלגות הגילים באוכלוסייה זו הייתה זהה להתפלגות הגילים באוכלוסיית התקן. תקנון לגיל מאפשר השוואה בין אוכלוסיות הנבדלות בהרכב הגילים שלהן.

לידת מת

לידת עובר, שאינו מגלה אחד מסימני החיים המצוינים בהגדרת "לידת חי" לעיל. הנתונים מבוססים על טופס "הודעה על לידת עובר מת" המוצא בבתי החולים ומועבר ללשכות בריאות ומהן ללמ"ס.

עד שנת 2002 (כולל) הנתונים בלוח 2.29 הם של עוברים מתים בשבוע היריון 28 ומעלה, או אם שבוע ההיריון אינו ידוע, במשקל 1,000 גרם ויותר. החל בשנת 2003, הנתונים הם של עוברים מתים במשקל 1,000 גרם ויותר, או אם המשקל אינו ידוע, משבוע היריון 28 ומעלה.

בלוח 2.47 הנתונים הם של עוברים מתים במשקל 500 גרם ויותר, או אם המשקל אינו ידוע, משבוע היריון 22 ומעלה.

החל בשנת 1999 מבוצעת השלמת נתונים של לידות מת עם המחלקה לאם, לילד ולמתבגר במשרד הבריאות, המקבלת עותקים של טופסי לידות מת במקביל לטפסים המגיעים ללמ"ס.

בשנת 2016 שונה החוק ושבוע ההיריון המזכה יולדת לידת מת באותן זכויות כמו יולדת לידת חי הוקדם משבוע 26 לשבוע 22. השינוי בחוק הביא ככל הנראה לעלייה במודעות לדיווח מקרי לידת מת ובכך לעלייה במספר המקרים.

שיטות חישוב

כל השיעורים, הממוצעים וכד' המבוססים על 5 עד 19 מקרים במונה, ניתנים בסוגריים, ואלה המבוססים על פחות מ-5 מקרים סומנו בשתי נקודות (...).

מאז 1969 חישובי השיעורים נעשו על בסיס אוכלוסייה הכוללת את העולים בכוח. השיעורים השנתיים הם על בסיס אומדני אוכלוסייה שוטפים, המבוססים על המפקד האחרון. החל בנתוני 2009, אומדני האוכלוסייה מבוססים על מפקד 2008.

שיעורי תנועה טבעית הם ל-1,000 נפשות של אוכלוסייה ממוצעת קבועה, אלא אם כן צוין אחרת.

ריבוי טבעי: נתוני הריבוי הטבעי המופיעים בלוחות 2.29-2.30, שונים מאלה המופיעים בלוחות 2.12-2.14 בפרק אוכלוסייה כיוון שהנתונים בלוחות 2.29-2.30 מתעדכנים על פי דיווחי פטירות מאוחרים ובגלל שיטת חישוב מרכיבי גידול האוכלוסייה לאחר מפקד 2008.

שיעורי תמותת תינוקות הם ל-1,000 לידות חי. עד 1979, שיעורי תמותת תינוקות של היהודים חושבו ל-1,000 תינוקות חיים (כולל תינוקות של עולים) לפי לוח תמותה חודשי.

שיעור לידות מת: בלוחות 2.29-2.30 שיעור לידות המת מתייחס ל-1,000 לידות חי.

בלוח 2.47 שיעור לידות המת מתייחס ל-1,000 לידות חי ומת.
שיעור ילודה גולמי: סך כל לידות חי מחולק באוכלוסייה הקבועה הממוצעת.
שיעור פריון כללי: סך כל לידות חי מחולק באוכלוסייה הממוצעת של נשים בגילים 15-49.

שיעורי פריון סגוליים לפי גיל: מספר לידות חי לאמהות בגיל מסוים מחולק באוכלוסייה הממוצעת הקבועה של נשים באותו גיל.
שיעור פריון כולל: מספר הילדים הממוצע הצפוי לאישה בימי חייה. השיעור מבוסס על ההנחה שכל הנשים בדור מסוים בגילים 15-49 תלדנה לפי שיעורי הפריון הסגוליים של הנשים באוכלוסייה בשנת התייחסות מסוימת (קוהורטה סינתטית), וכי כולן תשרודנה במשך כל שנות הפריון שלהן.
חישוב הגיל: בלוחות, הגיל מתייחס למספר השנים שמלאו לאדם ביום הולדתו האחרון. בנישואין ובגירושין מחשבים את הגיל על פי חודש ושנת לידה וחודש ושנת נישואין וגירושין בהתאמה. עד שנת 1990, לא הובא בחשבון חודש הלידה בחישוב גיל הנישואין וגיל הגירושין.
 בלידות החל משנת 2012 מחשבים את הגיל על פי חודש ושנת לידת היילוד וחודש ושנת לידת האם. עד לשנת 2011 חושב גיל האם על פי שנת לידתה ומניחים שהתרחשה ב-1 ביולי באותה שנה. כך, שאם האירוע (לידת חי) חל במחצית השנייה של השנה, גיל האם שווה להפרש בין שנת האירוע לשנת הלידה של האם ואם האירוע חל במחצית הראשונה של השנה, גיל האם שווה להפרש זה פחות אחד. בפטירות מחשבים את הגיל על פי תאריך לידה ותאריך פטירה (יום, חודש ושנה).
הגיל הממוצע בנישואין, גירושין ולידות הוא:

$$\frac{\sum x f_x}{\sum f_x}$$

כאשר:

$x =$ גיל

$f_x =$ מספר המקרים בגיל.

גיל ממוצע משוקלל בנישואין ראשונים: בחישוב גיל זה נעשה שימוש בשיעורי נישואין ראשונים לפי גיל. זאת, על מנת לנכות את השפעת ההבדלים בהרכב הגילים בין קבוצות שונות באוכלוסייה. הנוסחה לחישוב הגיל הממוצע המשוקלל בנישואין ראשונים היא:

$$\frac{\sum x r_x}{\sum r_x}$$

כאשר:

$x =$ קבוצת גיל, עבור הגילים 15-49 בקבוצות של חמש שנים (בנוסחה, יש להכפיל באמצע קבוצת הגיל. לדוגמא, 17.5 לקבוצת הגיל 15-19). באם החישוב נעשה עבור גיל של שנה בודדת יש להוסיף לגיל הממוצע חצי שנה, זאת מאחר שהגיל מתייחס ליום ההולדת האחרון, כלומר למספר השנים השלמות שמלאו לאדם.

$x = z$ = שיעור נישואין ראשונים סגולי בגיל x : מספר מקרי הנישואין של רווקים/ות בגיל מסוים חלקי אוכלוסיית הרווקים/ות באותו גיל.

הפסקות היריון

(לוחות 2.51-2.48)

הפסקות היריון נעשות על פי "חוק עונשין - תשל"ז - 1977, הפסקות היריון", להלן - אם התקיים אחד מהתנאים הבאים:

1. האישה היא למטה מגיל הנישואין המינימלי (17) - או מלאו לה 40 שנה. בשנת 2013, גיל הנישואין המינימלי שונה ל-18.
2. ההיריון נובע מיחסים אסורים לפי החוק הפלילי, או מיחסי עריות או שלא מנישואין.
3. הוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי.
4. המשך ההיריון עלול לסכן את חיי האישה או לגרום לה נזק גופני או נפשי.
5. המשך ההיריון אינו רצוי מסיבות אישיות, משפחתיות או בגלל תנאים סוציאליים קשים (סעיף זה בוטל בפברואר 1980 על ידי הכנסת).

הנתונים המופיעים בלוח 2.50, מקורם בסיכומים חודשיים הנמסרים על ידי הוועדות להפסקת היריון לתחום מידע במשרד הבריאות. בסיכומים אלה נכללים גם נשים שאינן תושבות ישראל.

לוחות 2.51-2.49 מתבססים על עותקים של טופסי בקשות להפסקת היריון שהתקבלו בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מהוועדות לאישור בקשה להפסקת היריון. נתונים אלה מתייחסים לתושבות המדינה בלבד.

מ-1989, ההבדל המספרי בין סך כל הטפסים האלו לבין סך הסיכומים שהתקבל במשרד הבריאות נע בין 4% ל-12%.

החל בשנת 2004 דת האישה הפונה לוועדה להפסקת היריון נקבעה על פי הדת המופיעה במרשם האוכלוסין ולא על פי הדיווח בטופס הבקשה להפסקת היריון. עד 2004 נקבעה הדת על פי הרשום בטופס או במרשם האוכלוסין למקרים של דת לא ידועה.

עד 2006, בחישוב שיעורים נעשה פיזור של ערכים לא ידועים לפי התפלגות הערכים הידועים. משנת 2007 נעשתה זקיפה של ערכים לא ידועים בשיטת "שכן קרוב".

עלייה והגירה

(לוחות 2.63-2.52)

הגדרות

עולה: אדם הנכנס לישראל במטרה להשתקע, יהודי או בן משפחה, לפי חוק השבות או חוק הכניסה.

עולה בכוח: אדם שנכנס לישראל באשרת עולה בכוח. בתקנות משרד הפנים, שהופעלו החל בחודש יוני 1969, הוגדר עולה בכוח כ"אדם הזכאי לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות - התש"י-1950, ורוצה להיכנס לישראל ולשהות בה לתקופה העולה על 3 חודשים". החל ב-1991, עולה בכוח הוא מי שזכאי לאשרת עולה או לתעודת

עולה לפי חוק השבות, התש"י-1950, ורוצה לשהות בישראל עד 3 שנים, כדי לבדוק את האפשרות והתנאים להשתקעות בישראל כעולה.

תנועת עולים בכוח: כניסות ויציאות של עולים בכוח, לאחר כניסתם הראשונה.

אזרח עולה: אדם שנולד לאזרחי ישראלי בעת שהותו בחו"ל ונכנס לישראל בכוונה להשתקע.

תושב ארעי: אזרח חוץ הנכנס לישראל לשהות של למעלה משישה חודשים לצורך עבודה זמנית, לימודים וכו'.

ישראלי היוצא לחו"ל: בעל אזרחות ישראלית ותושב קבע ללא אזרחות ישראלית היוצא לחו"ל בדרכון ישראלי לכל מטרה שהיא.

החל בשנת 1970, כולל תנועת תושבי מזרח ירושלים דרך גשרי הירדן. לא כולל תנועת תושבי הרשות הפלסטינית.

תייר: מבקר בעל דרכון זר הנכנס לישראל באשרת תייר ויוצא ממנה בתאריך שונה מתאריך הכניסה (לא באותו יום).

אינו כולל עולים, אזרחים עולים, עולים בכוח, עובדים זרים ונוסעים בשיוט.

מבקר יום: מבקר שנכנס ויוצא מישראל באותו תאריך (באותו יום) (כולל נוסעים בשיוט). ראו פרק 18 - תיירות ושירותי הארחה, לוח 18.1.

נוסע בשיוט: תייר הנכנס לישראל בשיט חופים ובאניות צי זרות, הבא בדרך כלל ליום או ליומיים, ולן לרוב באונייה (עד 1984 נוסעים אלה נקראו "מבקרים באניות סוור").

תייר ששינה מעמדו לעולה: אדם שנכנס לישראל כתייר ובהיותו בישראל הגיש בקשה וקיבל מעמד של עולה. כולל מקרים בהם האדם נולד בישראל והסדיר את מעמדו לאחר מכן.

בעל אשרת עבודה: אזרח זר שנכנס לישראל כשבידו אשרת עבודה מרשות האוכלוסין וההגירה במשרד הפנים והוא רשום אצל המעסיק אשר ניתן לו היתר העסקה.

ההיתרים לעבודה מונפקים על ידי רשות האוכלוסין וההגירה במשרד הפנים לפי בקשת המעסיקים ובהתאם להחלטות הממשלה בנושא.

יבשת וארץ לידה: הארץ שבה נולד האדם לפי הגבולות בעת האומדן.

יבשת וארץ מגורים אחרונה: ארץ המגורים הקבועה האחרונה בחו"ל, בשנה שקדמה לכניסה לישראל, לפי הגבולות בעת האומדן.

פרט לברית המועצות, יוגוסלביה וצ'כוסלובקיה, שהנתונים עליהן מתייחסים למצב המדיני לפני פירוקן.

הסברים ושיטות חישוב

בלוח 2.52 כלולים רק העולים שנרשמו בגבול: מספרם שונה מזה המוצג בלוח 2.53, הכולל גם את אלה ששינו את מעמדם בלשכות רשות האוכלוסין וההגירה מתייר או

תושב ארעי לעולה, ושונה גם מן הנתונים שבלוח 2.54, הכולל מלבד אלה ששינו את מעמדם גם אזרחים עולים.

החל ב-1970, כוללים כל הלוחות את העולים הלא-יהודים אך אינם כוללים "אזרחים עולים" (ראה הגדרה לעיל), פרט ללוחות 2.52 ו-2.54 שבהם נכללים נתוני "אזרחים

עולים" בסך הכל.

החל בשנת 1952 לוח 2.52 כולל תושבים ארעיים.

מחודש מאי 1985 לוח 2.52 כולל ישראלים ותיירים העוברים לסיני (עד 14 ימים) דרך תחנת גבול טאבה באילת.
מחודש אוגוסט 1994 נכללות תנועות דרך תחנת הגבול ערבה, ומחודש נובמבר 1994 גם דרך תחנת הגבול נהר הירדן - שתיהן בגבול ירדן.
משנת 2016 החלה הלמ"ס לקבל נתונים מפורטים יותר ממרשם האוכלוסין, דבר שגרם לשינוי ושיפור בהגדרות ובאומדנים של תנועות האוכלוסייה המחושבים בלמ"ס.
החל בשנת 2000 הנתונים של תושבים ארעיים מתייחסים בעיקר לבעלי אשרת עבודה. הנתונים עבורם מתקבלים בנפרד ממשד הפנים.
החל בשנת 2007 נתוני תיירים בלוח 2.52 אינם כוללים מבקרי יום.
לוח 2.61 מבוסס על עיבודים מיוחדים מקובץ ביקורת הגבולות. רשומות מקובץ ביקורת הגבולות זווגו עם קובץ מרשם התושבים לקבלת תכונות דמוגרפיות כגון גיל, מין ודת ותכונות נוספות.

מקורות

מקור הנתונים: רישומים של רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד העלייה והקליטה.
אזרחי מדינות זרות הנכנסים והיוצאים את גבולות המדינה דרך תחנות הגבול ממלאים טופס המתאים לסוג האשרה: עולה, תייר, תושב ארעי, וכו'. תוכן הטופס, הכולל את תאריך המעבר, מוקלד למחשב על ידי פקידי משרד הפנים או משרד העלייה והקליטה. הנתונים על עולים הנכנסים לישראל מועברים למרשם האוכלוסין, ונתונים על זרים נכנסים ויוצאים מועברים לקובץ ביקורת הגבולות.
החל באפריל 1993 בוטל טופס המעבר בגבול לישראלים. נתונים על מעבר של ישראלים נקלטים על ידי סריקה אוטומטית של דרכונים במסופי תחנות הגבול, מועברים לרשות האוכלוסין וההגירה, ושם נקלטים בקובץ ביקורת הגבולות.
תקלות טכניות בקובץ ביקורת הגבולות גרמו לכך שלא כל המעברים בגבולות נקלטו בקובץ. משום כך, הנתונים על ישראלים יוצאים ונכנסים בשנת 1994 מבוססים על אומדן.
החל בשנת 2000 משרד הפנים הפסיק לקלוט את טופס המעבר בגבול לתיירים. לכן קובצי משטרת ישראל מהווים מאז מקור לנתונים עבור תנועת התיירים בגבולות.

לוח סיכום

(לוח 2.52)

הלוח מסכם את התנועה בגבולות (כניסות ויציאות) של ישראלים ותיירים. נתוני התיירים המוצגים בלוח זה כוללים כניסות של תיירים אשר שינו מעמדם לעולים בהמשך.

משנת 2016 גדל מספר העובדים היומיים אזרחי ירדן שחצו את הגבול מדי יום מכ-1,300 לכ-2,000 איש בשנה, לכן מספר היציאות והכניסות של התושבים הארעיים בלוח 2.52 גדל החל משנה זו. הכניסות והיציאות של העובדים היומיים מירדן מהוות כ-80% מסך הכניסות והיציאות של התושבים הארעיים בלוח. בלוחות 2.62 ו-2.63 מוצגים נתונים על אודות העובדים מחו"ל הנכנסים והיוצאים באשרת עבודה.

עולים (לוחות 2.53-2.60)

הגדרות והסברים

גיל חציוני: הגיל שמחצית האוכלוסייה נמצאת מעליו ומחצית מתחתיו.
גיל העולים: עד 1973, חושב הגיל לפי ההפרש שבין שנת הלידה לשנת העלייה בלבד. החל בשנת 1974 גיל העולים מחושב על פי תאריך הלידה ותאריך העלייה המדויקים (יום, חודש, שנה). בלוחות לפי גיל מוצגים העולים לפי גילם בעת העלייה.
לוח 2.53 כולל, בנתוני 1919-1948, מלבד העולים, גם את המעפילים ואת התיירים שנשארו בארץ, לפי שנת כניסתם לישראל. מאז קום המדינה (15.5.1948) הנתונים כוללים גם תיירים ששינו מעמדם לעולים, לפי השנה שבה שינו את מעמדם לעולים. בשנת 1969 נוצר מעמד חדש של עולים בכוח. משנה זו ואילך תיירים ששינו מעמדם לעולים או לעולים בכוח נכללו בשנה שבה שינו את מעמדם (ראה גם הערה 2 ללוח 2.54 הכולל גם אזרחים עולים ולוח 2.52 הכולל עולים על פי אשרה בעת הכניסה לישראל בלבד).
הנתונים בשנים 1948-1949 הם לפי יבשת וארץ לידה בלבד.

ישראלים יוצאים וחוזרים (לוח 2.61)

לנתונים נוספים על ישראלים העוברים בגבולות, ראו פרק 18 - תיירות ושירותי הארחה.
ישראלים יוצאים ששהו ברציפות בחו"ל שנה ומעלה - ישראלים יוצאים אשר ששהו ברציפות בחו"ל 365 יום ומעלה ולפני יציאתם ששהו בארץ לפחות 90 יום ברציפות.
ישראלים חוזרים ששהו ברציפות בחו"ל שנה ומעלה - ישראלים חוזרים אשר ששהו ברציפות בחו"ל במשך 365 יום ומעלה ואשר לאחר שובם ששהו בישראל לפחות 90 יום ברציפות.
נתונים על ישראלים יוצאים וחוזרים ששהו בחו"ל למעלה משנה ללא התנאי הנ"ל מוצגים בלוחות 18.3 ו-18.4.
הבחירה בשהות רצופה של 365 יום בחו"ל כקריטריון להגדרות המובאות לעיל מותאמת להגדרת האוכלוסייה הקבועה (ראו בתחילת המבוא בפרק זה).
שהות רצופה בישראל של 90 יום לפחות (לפני יציאה או לאחר חזרה) משמשת על מנת להבחין בין היוצאים והחוזרים החדשים של אותה שנה לבין ישראלים הגרים בחו"ל ובאים לביקורי מולדת; המבקרים, קרי: ישראלים השוהים בישראל פחות מ-90 יום ברציפות לפני היציאה או לאחר החזרה, לא כלולים בנתוני הלוח.

הגירת עבודה (לוחות 2.62-2.63)

החל בשנתון 2001, מתפרסמים נתונים על אזרחים זרים המחזיקים באשרת עבודה הבאים ממדינות אחרות לפרקי זמן שונים במטרה לעבוד בישראל - תופעה המוכרת בספרות המקצועית כהגירת עבודה ומכונה גם תופעת העובדים הזרים. הנתונים מתייחסים לאזרחים זרים שנכנסו ויצאו מישראל באשרת עבודה. לא כולל את המקרים

בהם נכנסו באשרת תייר או באשרת כניסה אחרת והשיגו אשרת עבודה במהלך שהותם בישראל.
 החל בשנת 1996 ועד שנת 2005, פורסמו נתונים על מספר כניסות ויציאות, כאשר לכל אדם יכולה להיות יותר מכניסה ו/או יציאה אחת בשנה.
 החל בשנת 2007 הנתונים פורסמו אודות נכנסים ויוצאים. נתונים אלו מתקבלים באמצעות ניכוי קובצי כניסות ויציאות של העובדים הזרים המתקבלים מרשות האוכלוסין וההגירה.
 בלוחות 2.62 ו-63.2 חושב הגיל של בעלי אשרת עבודה על פי ההפרש בין שנת הלידה לבין שנת הכניסה לישראל, מבלי להתחשב בחודש הלידה וחודש הכניסה.

סקר כוח אדם

משקי בית ומשפחות - תכונות דמוגרפיות (לוחות 2.64-2.76)

החל משנת 2012 סקר כוח אדם עבר ממתכונת רבעונית למתכונת חודשית. כמו כן, בוצע מעבר מתכונת כוח עבודה אזרחי לתכונת כוח עבודה כללי. אומדני משקי בית ומשפחות מתקבלים מסקרי כוח אדם השוטפים. לתיאור הסקר והגדרות ראו מבוא לפרק 9 – שוק העבודה.

הגדרות

משפחה: משפחה גרעינית של שני אנשים או יותר החולקים משק בית אחד וקשורים זה לזה כבעל ואישה, כזוג ללא נישואין, או כהורה וילד (כולל ילד מאומץ). כך, משפחה יכולה להיות זוג בלבד, זוג עם ילדים (בקבוצות גיל שונות לפי גיל הילד הצעיר), או הורה יחיד (משפחה חד-הורית) עם ילדים.
 משפחה חד-הורית כוללת גם משפחות שבהן ההורה נשוי אך בן הזוג אינו שייך לאוכלוסיית הסקר או אינו שייך למשק הבית.
 משפחה כוללת גם משפחה של סב/סבתא עם נכדים ללא הוריהם, או אחים בלבד הגרים יחד, ללא בני זוג וללא ילדים.
גודל משפחה: נקבע לפי מספר הנפשות הכלולות במשפחה לפי ההגדרה הנ"ל.
אחרים במשק הבית: אנשים הגרים במשק הבית עם משפחה שאינה משפחתם הגרעינית ואינם מהווים משפחה נפרדת.

טבלת אוכלוסיות הנכללות באומדני משקי הבית בסקרי משקי הבית (1)

אוכלוסייה	סקר כוח אדם	סקר הוצאות משק הבית
אוכלוסייה לפי צורת יישוב:	-	-
יישובים עירוניים (מונים 2,000 תושבים ויותר)	כן	כן
יישובים כפריים (מונים פחות מ-2,000 תושבים):	-	-

קיבוצים	לא	כן (קיבוצים מתחדשים בלבד)
יישובים כפריים אחרים (כולל מושבים, שיתופיים, יישובים קהילתיים וכדומה)	כן	כן
אוכלוסיות מיוחדות:		
בדווים בדרום הגרים מחוץ ליישובים	לא	לא
מקומות, גרים מחוץ ליישובים (לא כולל בדווים בדרום) ומשקי בית ביישובים מוסדיים	לא	כן
מוסדות:		
מרכזי קליטה (2)	כן	כן
מעונות סטודנטים ב-7 האוניברסיטאות הגדולות	לא	כן
דיוור מוגן(3)	כן	כן
מוסדות אחרים (4):		
דיירים במוסדות (חוסים ומטופלים)	לא	לא
משקי בית במוסדות	לא	כן

1. ההפרש באומדני משקי הבית בין סקר כוח אדם לבין סקר הוצאות משק בית וסקר הכנסות הוא כ-20,000 משקי בית, מהם כ-10,000 משקי בית במוסדות, כ-7,000 משקי בית במעונות סטודנטים, וכ-3,000 משקי בית במקומות, גרים מחוץ ליישוב ומשקי בית ביישובים מוסדיים.
2. אומדני צפיפות דיוור: מרכזי קליטה נכללים בסקר הוצאות משק בית, ולא נכללים בסקרי כוח אדם.
3. בסקר כוח אדם נכלל רק חלק מאוכלוסיית הגרים בדיוור מוגן.
4. כולל מעונות סטודנטים במכללות, בתי חולים, בתי אבות ללא דיוור מוגן, בתי ספר וכו'.

פרסומים נבחרים

פרסומים מיוחדים

הגירה פנימית של עולי שנות התשעים בישראל, 1997	1109
התכונות הדמוגרפיות של האוכלוסייה בישראל, 1999-1995	1182
האוכלוסייה האתיופית בישראל - תכונות דמוגרפיות, 1996-1999	1185
בני 60 ומעלה בישראל, ממצאים מתוך סקר שנערך בשנים 1998-1997	1223
אוכלוסיית עולי בריה"מ לשעבר - מגמות דמוגרפיות 2001-1990	1271
העלייה לישראל, 2006-2002	1365
העלייה לישראל, 2010-2007	1483
סקר קליטת עולים 2011-2010, ממצאים נבחרים	1520
מאפיינים דמוגרפיים של ישראלים יוצאים וחוזרים ששהו בחוץ לארץ יותר משנה ברציפות 1996-2009	1558
1632 תנועה טבעית - לידות חי 2013 (אינטרנט בלבד)	
1684 סקרי כוח אדם, 2015 (אינטרנט בלבד)	
1693 תנועה טבעית: נישואין וגירושין 2014-2013 (אינטרנט בלבד)	
1700 משקי בית ומשפחות: תכונות דמוגרפיות, 2015-2014, על פי סקרי כוח אדם	

פרסומי מפקד האוכלוסין 2008

מפקד האוכלוסין – 2008

נתוני 2008 (אינטרנט בלבד)

פרסומי מפקד האוכלוסין והדיור 1995

1 אוכלוסייה ומשקי בית - סיכומים ארעיים	
3 רשימת היישובים - מאפיינים גיאוגרפיים ואוכלוסייה 1995-1948	
7 תכונות דמוגרפיות של האוכלוסייה ביישובים ובאזורים סטטיסטיים	
8 תכונות חברתיות-כלכליות של אוכלוסייה ומשקי בית ביישובים עירוניים המונים 2,000 תושבים ויותר - ממצאים נבחרים	
10 רמת ההשכלה של האוכלוסייה בישראל - ממצאים נבחרים	

לקט ממצאים סטטיסטיים

26, 1997 משקי בית של עולים שבאו מברית המועצות לשעבר באוקטובר-דצמבר 1993, מעקב לאחר שנה ושנתיים בארץ	
27, 1997 תעסוקת עולים שבאו מברית המועצות לשעבר באוקטובר-דצמבר 1993, מעקב לאחר שנתיים בארץ	
8, 1998 תמותה בקרב עולים מברית המועצות לשעבר 1994-1990	
11, 1998 אוכלוסייה ביישובים המונים 2,000 תושבים ויותר - נתונים דמוגרפיים נבחרים ממפקד האוכלוסין והדיור 1995	
17, 2000 אוכלוסיית עולי ברית המועצות לשעבר, נתונים נבחרים 1998	
10, 2001 יציאות ישראלים לחו"ל 1998-1997	
4, 2004 הגירה פנימית בישראל, 2000-1999	
11, 2004 אוכלוסיית עולי ברית המועצות לשעבר, נתונים נבחרים, 2001-2000	

פרסומים טכניים

73 טיפולוגיה של משקי הבית והמשפחות בישראל, 1999	
---	--

- 78 סקרי כוח אדם - שינויים במתודולוגיה, בהגדרות ובשאלון 1954-2003 (אינטרנט)
- פרסומים המופיעים באתר הלמ"ס בלבד**
- הגירה פנימית בישראל, 2003-2005
  - יישובים בישראל 2003-2016 (עברית בלבד)
  - הקיבוצים ואוכלוסייתם - תמורות דמוגרפיות בשנים 1991-2005
  - האוכלוסייה האתיופית בישראל: תכונות דמוגרפיות 2006
  - דוח על המצב הדמוגרפי בישראל, 2011
  - מטרופולינים בישראל - על בסיס מפקד 2008
  - תחזית אוכלוסיית ישראל, 2015-2065 (עברית בלבד)
  - משקי בית ומשפחות: תכונות דמוגרפיות, 2016-2017, על פי סקרי כוח אדם